

MARIJANA RICL
Filozofski fakultet
Beograd

UDC 929:81

PETER HERRMANN
1927-2002

Jako nas je rastužila nedavno pristigla vest o preranom odlasku vodećeg epigrafičara, odličnog profesora, kolege i čoveka, Petera Herrmanna. Profesor Herrmann rođen je 22. 05. 1927 u Reichstadt/Boehmen. Doktorirao je na Univerzitetu u Hamburgu 1954. godine sa tezom »Menschliche Wertbegriffe bei Homer: ἀγαθός, ἐσθλός und benachbarte Ausdrücke«. Na istom univerzitetu je proveo i svoj radni vek, od 1968. godine u zvanju redovnog profesora za Istoriju starog veka.

Na samom početku svoje naučne karijere, Peter Herrmann je otkrio privlačnost grčke epigrafike. Prvi rad iz ove tematike objavio je još 1958. (»Grabepigramme von der milesischen Halbinsel«, *Hermes* 86, 1958, 117-121), opredelivši se za proučavanje natpisa sa teritorije Male Azije, gde je ostavio neizbrisiv trag. Njegove brojne studije i monografije posvećene istoriji, istorijskoj geografiji, društvu, kulturi i kultovima helenističke i rimske Lidije, krunisane dvema sveskama natpisa severne Lidije,¹ postavile su temelje za proučavanje iste oblasti i omogućile veliki zamah lidijskih studija u Evropi i Americi. Drugo težište njegovih epigrafskih studija nalazi se u Joniji (Milet, Teos, Smirna, Efes, Samos). Rad na miletskoj epigrafici i istoriji okončan je magistralskim korpusima natpisa ovog grada objavljenim 1997. i 1998.² Njegova dela su prepoznatljiva po svojoj utemeljenosti i pouzdanosti, opreznim sudovima i impresivnoj erudiciji. Nije bio sklon mentalnoj akrobatici ni smelim hipotezama, te zato sve što je napisao ostaje trajan i pouzdan doprinos grčkoj i maloazijskoj epigrafici.

¹ *Tituli Asiae Minoris collecti et editi auspiciis Academiae Litterarum Austriacae*, vol. V: *Tituli Lydiae linguis Graeca et Latina conscripti*, fasc. I: *Regio septentrionalis ad orientem vergens*, Wien 1981; fasc. II: *Regio septentrionalis ad occidentem vergens*, Wien 1989.

² *Inschriften von Milet*, Band VI, Teil I. A: *Inschriften n. 187-406* (Nachdruck aus den Bänden I 5-II 3); B: *Nachträge und Übersetzungen zu den Inschriften n. 1-406* von Peter Herrmann, Berlin–New York 1997; *Inschriften von Milet*, Band VI, Teil 2: *Inschriften n. 407-1019* von Peter Herrmann, Berlin–New York 1998.

Profesor Herrmann se u svojim radovima dotakao i brojnih pitanja društvene, ekonomske, pravne i kulturne istorije helenističkog i rimskog sveta.³ Istorija antičkog Balkana, uključujući naše prostore, takodje je našla svoje mesto u njegovom korpusu.⁴ Kao jedan od urednika ugledne berlinske serije *Inscriptiones Graecae*, mnogo je doprineo da F. Papazoglu, M. Milin i M. Riel uspešno okončaju svoj dugogodišnji rad na svesci posvećenoj natpisima severne Makedonije.⁵ Od 1976-77 bio je aktivan i kao »advisory-editor« najvažnijeg priručnika za grčku epigrafiku, amsterdamske serije *Supplementum Epigraphicum Graecum*.

Posebno su jaka sećanja na Profesora Herrmanna kao nena-metljivog pedagoga i blago i plemenito ljudsko biće. I njega je, poput mnogih drugih vrhunskih stručnjaka, odlikovala naklonost prema mlađim kolegama i izuzetna skromnost. Dugo nakon odlaska u penziju, bio je spreman da se odazove svim molbama za savet, odgovori na sva pitanja i nesebično stavi na raspolaganje svoju bogatu dokumentaciju stvaranu tokom čestih boravaka u Turskoj. Pisac ovih redova nikada neće zaboraviti iskrenu brigu i saučešće koju je pokazao prema svojim kolegama u Beogradu tokom NATO bombardovanja, kada su mnogi smatrali da je probitačnije ćutati i ne iskazivati otvoreno svoje mišljenje.

Uspomena na Profesora Petera Herrmanna biće večito živa u srcima svih onih koji su listali njegove knjige ili imali privilegiju da ga upoznaju. U panteonu grčkih epigrafičara, njemu pripada jedno od istaknutih mesta namenjenih velikanima ove discipline.

³ Habilitacija *Der römische Kaisereid. Untersuchungen zu seiner Herkunft und Entwicklung*, Göttingen 1968 (*Hypomnemata*, 20); »Überlegungen zur Datierung der 'Constitutio Antoniniana'«, *Chiron* 2, 1972, 519-530; »Ein ἐξηγητῆς Εὐμολεπιδῶν in Eleusis«, *ZPE* 10, 1973, 79-85; »Kaiserliche Garantie für private Stiftungen. Ein Beitrag zum Thema 'Kaiser und städtische Finanzen'«, in: *Studien zur antiken Sozialgeschichte. Festschrift F. Vittinghoff*, hg. von W. Eck, H. Galsterer und H. Wolff, Köln-Wien 1980, 339-356; »Der Selbstdarstellung der hellenistischen Stadt in der Inschriften: Ideal und Wirklichkeit«, in: *Πρακτικά τοῦ ἡ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς* (Athens 1982) I, Athens 1984, 108-119; *Hilferufe aus römischen Provinzen. Ein Aspekt der Krise des römischen Reiches im 3. Jhd. n. Chr.*, Göttingen 1990 (*Berichte aus den Sitzungen der Joachim Jungius-Gesellschaft der Wissenschaften e. V.*, Hamburg, Jahrg. 8, 1990, Heft 4); »Γέρας θανόντων. Totenruhm und Totenehrung im städtischen Leben der hellenistischen Zeit«, in: *Stadt und Bürgerbild im Hellenismus*. Hg. von M. Wörrle und P. Zanker, München 1995, 189-197 (*Vestigia* 47).

⁴ »Provinces danubiennes et balkaniques: épigraphie grecque«, in: *Actes du colloque international du centenaire de L'Année épigraphique* (Paris 1988), Paris 1990, 171-175; recenzija knjige Ph. Gauthier – M. B. Hatzopoulos, *La loi gymnasiarchique de Beroia*, Athènes 1993 (*Μελετήματα* 16), HZ 262, 1996, 833-835.

⁵ *Inscriptiones Graecae Epiri, Macedoniae, Thraciae, Scythiae consilio et auctoritate Academiae scientiarum Berolinensis et Brandenburgensis editae*, pars II: *Inscriptiones Macedoniae*, fasc. II: *Inscriptiones Macedoniae septentrionalis*, sectio prima: *Inscriptiones Lyncestidis, Heraclaeae, Pelagoniae, Derriopi, Lychnidi*, Berlin-New York 1999.